

TÜRK ŞİRKETLER HUKUKUNUN AVRUPA BİRLİĞİ ŞİRKETLER HUKUKUNA UYUMU SEMPOZYUMU

TÜBİTAK 3005 PROJESİ
PROJE NO: 123K011 - 2023

Editör:
Prof. Dr. Şükrü Yıldız

İBN HALDUN ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

İBN HALDUN
ÜNİVERSİTESİ

TÜRK ŞİRKETLER HUKUKUNUN
AVRUPA BİRLİĞİ ŞİRKETLER
HUKUKUNA UYUMU
SEMPOZYUMU

İBN HALDUN
ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

TÜRK ŞİRKETLER HUKUKUNUN AVRUPA BİRLİĞİ
ŞİRKETLER HUKUKUNA UYUMU SEMPOZYUMU

Editör

Prof. Dr. Şükrü Yıldız

e-ISBN

978-625-6055-28-5

1. Baskı

2024 / İstanbul

İHÜ Yayınları

98

Genel Yayın Yönetmeni

Savaş C. Tali

Yayın Yönetmeni

Ayşenur Alper

Tasarım

İHÜ Yayınları

Kapak Uygulama

İHÜ Yayınları

Mizanpaj Uygulama

Muhammed Muttaki Topcu

Baskı&Cilt

METEKSAN

Sertifika No: 46519

Türk şirketler hukukunun Avrupa Birliği şirketler hukukuna uyum sempozyomu / editör Şükrü Yıldız. -- Birinci basım. -- İstanbul : İbn Haldun Üniversitesi Yayınları, 2024.

320 ; 24 sm. -- (İHÜ Yayınları ; 98.)

Bibliyografya var.

e-ISBN 978-625-6055-28-5.

1. Şirketler hukuku_Türkiye. 2. Corporation law_Turkey. 3. Ticaret hukuku_Türkiye. 4. Commercial law_Turkey.

KKX 1050

346.561066

© Bu eserin tüm yayın hakları, İbn Haldun Üniversitesine aittir. Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında, bu kitabın tamamı veya bir kısmı, yayıncının izni olmadan yayınlanamaz.

İbn Haldun Üniversitesi Yayınları bir İbn Haldun Üniversitesi departmanıdır.

Yayınevi Sertifika No: 51227 | Ordu Cd. No:3, 34480 Başakşehir/İstanbul

yayinevi@ihu.edu.tr | press@ihu.edu.tr

TÜRK ŞİRKETLER HUKUKUNUN
AVRUPA BİRLİĞİ ŞİRKETLER
HUKUKUNA UYUMU
SEMPOZYUMU

Editör:

Prof. Dr. Şükrü Yıldız

İBN HALDUN
ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Şükrü Yıldız
Doç. Dr. Gülşah Bostancı Bozbayındır
Dr. Öğr. Üyesi Zehra Badak
Dr. Öğr. Üyesi Dursun Saat
Arş. Gör. Betül Bozkır
Emine Göğüş, LL.M.
Arş. Gör. Hüseyin Yağızhan Kol

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Zühtü Aytaç
Prof. Dr. Rıza Ayhan
Prof. Dr. Hasan Pulaşlı
Prof. Dr. Mehmet Bahtiyar
Prof. Dr. İsmail Kayar
Prof. Dr. Hayri Bozgeyik
Prof. Dr. Hayrettin Çağlar
Prof. Dr. Şafak Narbay
Prof. Dr. Korkut Özkorkut
Prof. Dr. Zekeriya Arı
Prof. Dr. Ömer Korkut
Prof. Dr. Şükrü Yıldız
Prof. Dr. Fülürya Yusufoğlu Bilgin
Prof. Dr. Sıtkı Anlam Altay
Prof. Dr. Halit Aker

Bu alışma, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 123K011 numaralı proje ile desteklenmiştir. Projeye verdiği destekten ötürü TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız.

İbn Haldun Üniversitesi Rektörlüđü'nn
02.10.2023 tarihli yazısı uyarınca Sempozyumumuz
düzenleme kurulu yeleri görevlendirilmiřtir.
Sempozyumumuz, AK tarafından doçentlik
başvurularında kullanılmak için öngörülen düzenleme
kurulunda resmi olarak görevlendirilmiř akademisyen
temsilcisi bulunma şartını sağlamaktadır.

İçindekiler

Açılış Konuşmaları	11
Prof. Dr. Şükrü Yıldız – Proje Yürütücüsü	
Prof. Dr. Ömer Çınar – İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı	
Prof. Dr. Atilla Arkan – İbn Haldun Üniversitesi Rektörü	

Tebliğ Oturumları

I. Oturum - Oturum Başkanı: Prof. Dr. Rıza AYHAN

**Avrupa Birliği Direktifleri ve İlerleme Raporları Işığında
Türk Hukukunda Sermaye Şirketlerinin Denetimi**
*Audit of Stock Corporation in Turkish Law in
Light of European Union Directives and Progress Reports*

Prof. Dr. Şafak Narbay &
Dr. Öğr. Üyesi Nihan Değirmenciöğlü Aydın .....

**Borsada İşlem Gören Şirketlerde Payscalelerinin Haklarına
İlişkin AB Düzenlemeleri ve Türk Sermaye Piyasası Mevzuatı**
*EU Regulations on the Rights of Shareholders in Listed
Companies and Turkish Capital Market Legislation*

Doç. Dr. M. Aslı Küçükgüngör .....

Tartışmalar .....

89

II. Oturum - Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet BAHTİYAR

Şirketlerin Ekonomik Karar Alma Mekanizmalarında Kadınların Temsilini Sağlamaya Yönelik Yaklaşımlar <i>Approaches to Increasing Women's Representation in Economic Decision-Making Mechanisms of Companies</i> Doç. Dr. Esra HAMAMCIOĞLU	95
Şeffaflık İlkesi ve Cinsiyet Temelli Ücret Farkının Giderilmesi Amacıyla Şirketler İçin Öngörülen Yüküm <i>The Principle of Transparency and Companies' Role in Eliminating the Gender Pay Gap</i> Dr. Öğr. Üyesi F. Beril ÖZCANLI	125
Kurumsal Sürdürülebilirlik Özen Yükümlülüğü Direktifinde Öngörülen Özen Yükümlülüklerinin Genel Olarak Değerlendirilmesi <i>An Overview of the Obligation of Duty of Care Stipulated in the Corporate Sustainability Due Diligence Directive</i> Dr. Öğr. Üyesi Ekrem SOLAK	145
Tartışmalar	161

III. Oturum - Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hayrettin ÇAĞLAR

AB Şirketler Hukuku Faslına İlişkin Ulusal Taahhütlerimiz Kapsamında Pay Alım Teklifine İlişkin 2004/25/EC Direktifi <i>Directive 2004/25/EC on Takeovers Within The Scope of National Commitments of Türkiye on EU Company Law Chapter Abstract</i> Doç. Dr. M. Aslı Küçükgüngör	169
AB Müktesebatında Yer Alan Birleşme ve Bölünmeye İlişkin Düzenlemelerin Türk Hukukunun Uyumlaştırma Süreci Açısından Değerlendirilmesi <i>Evaluation of the Provisions on Mergers and Divisions in the EU Acquis in Terms of the Harmonization Process of Turkish Law</i> Dr. Öğr. Üyesi Zehra Badak & Dr. Öğr. Üyesi Argun Karamanlioğlu	207
Tartışmalar	251

IV. Oturum - Oturum Başkanı: Prof. Dr. Şafak NARBAY

**Avrupa Birliği'nin 2019/1151 Sayılı Dijitalleşme Direktifi
ve Türk Ticaret Kanunu Bağlamında Dijitalleşme**

Digitalization in the Context of the European Union's

Digitalization Directive 2019/1151 and Turkish Commercial Code

Dr. Öğr. Üyesi Dursun Saat 255

**AB 2019/1151 Sayılı Dijitalleşme Yönergesi ve Türk Mevzuatı
Bağlamında Limited Şirketlerin Çevrimiçi Kuruluşu**

Online Formation of Limited Liability

Companies in the Context of the EU Digitalization

Directive 2019/1151 and Turkish Legislation

Arş. Gör. Betül Bozkır - Av. Emine Göğüş 287

Tartışmalar 311

IV. Oturum

II. Tebliğ

AB 2019/1151 Sayılı Dijitalleşme Yönergesi ve Türk Mevzuatı Bağlamında Limited Şirketlerin Çevrimiçi Kuruluşu

Arş. Gör. Betül BOZKIR & Av. Emine GÖĞÜŞ, LL.M.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Şafak NARBAY

Saat: 14.20 – 14.40

AB 2019/1151 Sayılı Dijitalleşme Yönergesi ve Türk Mevzuatı Bağlamında Limited Şirketlerin Çevrimiçi Kuruluşu*

Arş. Gör. Betül BOZKIR**

Av. Emine GÖĞÜŞ, LL.M.***

Öz

Dijitalleşmenin her alanı çok hızlı bir şekilde dönüştürdüğü günümüz dünyasında, şirketlerin de bu dönüşüme uyum sağlaması kaçınılmaz hale gelmiştir. Nitekim şirketlerin tabi olduğu kamuyu aydınlatma ve şeffaflık düzenlemeleri gerek pay sahiplerinin gerekse şirket ilgilileri ve kamunun menfaatlerini koruma noktasında şirketlere, şirket bilgilerinin daha şeffaf ve erişilebilir kılınması hususunda yükümlülükler getirmektedir.

Nitekim Avrupa Birliği de dijitalleşmeye ilişkin bu gerçekliği göz önüne alarak “2017/1132 Sayılı Direktifi Tadil Eden Şirketler Hukukunda Dijital Araç ve Süreçlerin Kullanımına İlişkin 2019/1151 Sayılı Direktifi 31 Temmuz 2019 tarihinde yürürlüğe koymuştur. Bu direktif ekonomik faaliyetleri zaman ve maliyet açısından daha etkili ve kolay şekilde yürüterek iç pazarın etkin işleyişini amaçlamakta, bu doğrultuda kamunun aydınlatılması, limited şirketlerin tamamen online olarak kurulabilmesi, şirketin faaliyeti esnasında ticaret siciline ibraz edilmesi gereken bilgi ve belgelerin online olarak işlenmesi, şirket belgelerinin online ortamda ilan gibi konulara odaklanmaktadır.

---

* Bu çalışma, 26 Şubat 2024 tarihinde Türk Şirketler Hukukunun AB Şirketler Hukukuna Uyumu Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulan tebliğin tam metnidir.

** İbn Haldun Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi, betulbozkir@ihu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1954-3043.

*** İbn Haldun Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Özel Hukuk Doktora Öğrencisi. ORCID: 0000-0002-4103-0260.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyelik hedefi doğrultusunda açılan fasıllardaki durumunu değerlendiren ilerleme raporlarında da 6. fasıla ilişkin değerlendirmelerde dijital araçların kullanımı konusunda 2019 şirketler hukuku müktesebatına uyum sağlanması tavsiye edilerek şirket belgelerinin ticaret siciline çevrimiçi olarak kaydedilmesine ve limited şirketlerin kuruluşunun tamamen çevrimiçi ortamda sağlanmasına yönelik hüküm tesis edilmemiş olması eleştirilmektedir.

Bu bildiri metninde, limited şirketlerde mevcut Türk hukukunun dijital araçların kullanımı konusunda AB'nin 2019/1151 Sayılı Direktif hükümleri ile uygunluğu, Türkiye raporlarında getirilen tavsiye ve eleştiriler kapsamında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: AB şirketler hukuku, çevrimiçi kuruluş, dijitalleşme, ilerleme raporları, limited şirketler.

Online Formation of Limited Liability Companies in the Context of the EU Digitalization Directive 2019/1151 and Turkish Legislation

Abstract

Digitalization is rapidly transforming every field and it has become inevitable for companies to adapt to this transformation. As a matter of fact, public disclosure and transparency regulations that companies are subject to impose obligations on companies to make company information more transparent and accessible in order to protect the interests of both shareholders, company stakeholders and the public.

As a matter of fact, taking into account this reality regarding digitalization, the European Union has put into force the “Directive (EU) 2019/1151 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 amending Directive (EU) 2017/1132 as Regards The Use of Digital Tools and Processes in Company Law” on 31 July 2019. This directive aims to ensure the effective functioning of the internal market by conducting economic activities more efficiently and easily in terms of time and cost, and focuses on issues such as public disclosure, the establishment of limited liability companies fully online, online processing of information and documents that must be submitted to the trade registry during the activity of the company, and online disclosure of company documents.

In the progress reports evaluating Türkiye’s progress in the chapters opened in line with Türkiye’s goal of full membership to the European Union, it is recommended to align with the 2019 company law acquis on the use of digital tools in the assessments regarding Chapter 6, and it is criticised that there are no provisions for the online registration of company

documents in the trade registry and the establishment of limited liability companies in a fully online environment.

In this paper, the harmonization of the current Turkish law on limited liability companies with the provisions of EU Directive 2019/1151 on the use of digital tools will be discussed within the scope of the recommendations and criticisms made in the Türkiye reports.

Keywords: Digitalization, EU company law, limited liability companies, online formation, progress reports.

Giriş

Avrupa Birliği şirketler hukuku alanında yürürlükte olan altı farklı yönergeyi konsolide ederek 2017 yılında yürürlüğe giren *2017/1132 Sayılı Şirketler Hukukunun Belirli Yönlerine İlişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Yönergesi*, rekabetçi ve yatırım çeken bir iç pazar oluşturmayı hedeflemektedir. Aynı amaç doğrultusunda dijital dönüşüme uyum sağlamak, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin ve start-upların ticari yaşamda daha hızlı ve kolay şekilde çevrimiçi ortamda şirket kurmalarını, şube tescilini, belge ibrazını ve bilgilerin kamuya paylaşılmasını sağlamak amacıyla dijital araçların şirketler hukuku alanında kullanılmasına yönelik *2017/1132 Sayılı Direktifi Tadil Eden Şirketler Hukukunda Dijital Araç ve Süreçlerin Kullanımına İlişkin 2019/1151 Sayılı Direktif*¹ 31 Temmuz 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir².

Birlik hukukunda yönergelerin rolü farklı hukuki kural ve uygulamalara sahip olan üye devletlerin farklılıklarını minimize ederek uygulamalarını birbirlerine yaklaştırmaktır. Bunu yaparken AB kanun koyucusu ulaşılabilecek hedefleri belirler ancak her üye devlet öngörülen hedefe ulaşma yolunda biçimi ve yöntemi seçme özgürlüğüne sahiptir. Diğer bir deyişle yönergeler, üye devletlerin kesin içeriğini belirlemeksizin genel ilkeler üzerinde uzlaşmalarına imkan sağlar³. Nitekim üye devletlerin şirketler hukuku alanında

- 1 Bundan sonra Dijitalleşme Yönergesi olarak anılacaktır.
- 2 Üye devletlerin 1 Ağustos 2021 tarihine kadar Yönerge hükümlerine uyumu sağlama konusunda gerekli düzenlemeleri yapmaları gerekmektedir. 1 Ağustos 2021 tarihine kadar iç mevzuatını Yönergeye uyumlaştırmakta güçlük yaşayan üye devletlere talep etmeleri halinde Yönerge m. 2/3 uyarınca 1 yıllık ek süre verilecektir. Bu süre de 1 Ağustos 2022 tarihinde sona ermiştir.
- 3 Nina Maksimovic Sekulic, "The Significance of Directive 2019/1151 in the Digitalization of European Union Company Law," *LAW - Theory and Practice*, 40/3 (2023), s. 69.

dijital araç ve süreçlerin kullanımına ilişkin yeknesak bir uygulamaya sahip olmaması⁴, girişimcilerin başka üye ülkede şirket kurmak, şube açmak, belge ibraz etmek konusunda farklı muamelelerle karşılaşmasına ve ne ile karşılaşabileceklerini öngörememelerine yol açmaktaydı⁵. Örneğin Almanya, Belçika, İspanya gibi üye devletler şirket kuruluşunu fiziki olarak gerçekleştirmeyi zorunlu tutarken Hırvatistan, Litvanya, Estonya ve Finlandiya gibi üye devletler hem fiziki hem çevrimiçi kuruluşa imkan tanımaktadır⁶.

2019/1151 sayılı Dijitalleşme Yönergesi getirdiği hükümlerle 2017/1132 sayılı Yönergede değişiklik yapmış ve Yönerge hükümlerinin içine derç edilmiştir. Dijitalleşme Yönergesi, 2017/1132 sayılı Yönergenin *Genel Hükümler ve Sınırlı Sorumlu Şirketlerin Kuruluşu ile İşleyişi* başlığı altındaki *Kamuya Açıklama ve Siciller Arası Bağlantı ile Şirket Kayıtları* başlıklı 3. Bölümün başlığını *Çevrimiçi Prosedürler (Kuruluş, tescil, dosyalama)* ve *Kamuya Açıklama ve Sicil* olarak değiştirmiştir. Bu kapsamda 3. Bölümün alt başlıklarından *i. genel hükümler, ii. merkezi başka bir üye devlette bulunan şubelerin tescili ve kamuya açıklanması* ile *iii. merkezi üçüncü ülkelerde bulunan şubelerin kamuya açıklanması* alt bölümlerinde de Dijitalleşme Yönergesi ile değişiklik yapılmıştır.

Türkiye, 3 Ekim 2005 tarihinde başlayan Avrupa Birliği'ne tam üyelik müzakereleri kapsamında iç hukukunu Birlik hukukuna uyumlaştırma taahhüdü doğrultusunda, 17 Haziran 2008 tarihinde açılan şirketler hukuku faslında önemli adımlar atmıştır⁷. Avrupa Komisyonu'nun her sene müzakerelerdeki durumları fasıl fasıl değerlendirerek yayınladığı Türkiye raporlarında 6. fasıl özelinde Türkiye'nin şirketler hukuku alanında ileri düzeyde olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte tam uyum için statik olmayan, kendisi de sürekli gelişen ve güncellenen AB hukukunun yakalanması gerektiğinden AB şirketler hukukunda meydana gelen değişikliklerin

4 Tina Jakupak/ Zeljka Breges, "Digitalization: Balance and Protection- State of the Art", *Intereulaweast*, 7/ 2 (2020), s. 200.

5 Maria del Pilar Galeote Munoz, "Corporate digitalization in the European context: going one step further", *Advocatus*, 43 (2023), s. 291.

6 Dionis Jurić / Antonija Zubović, "Online Formation of Limited Liability Companies", *Economics and business of the post COVID-19 world*, 77/91 (2023), s. 78-79, <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:118:148248>. (Erişim Tarihi: 31.01.2024).

7 Çısel İleri ve diğerleri, *Açılan Müzakere Fasıllarında Ne Durumdayız?*, İstanbul: İktisadi Kalkınma Vakfı, 2016, s. 81.

de iç hukuka aktarılması ve uyumlaştırma yapılması gerekmektedir. Özellikle son yıllardaki ilerleme raporlarında, Türkiye'nin 2019/1151 sayılı Dijitalleşme Yönergesine daha fazla uyum sağlaması gerektiği yönünde çeşitli tespitler dile getirilmektedir. Türkiye raporlarında yer alan başlıca değerlendirmeler şu şekildedir:

2022 yılı Türkiye raporunda “Şirketlerin ticaret sicil belgelerinin kamuya açıklanmasıyla ilgili olarak, tüm sınırlı sorumlu şirketler için yıllık hesapların yayımlanmasını veya şirket belgelerinin ticaret siciline çevrim içi olarak kaydedilmesini gerektiren herhangi bir hüküm hâlâ bulunmamaktadır ve sınırlı sorumlu şirketlerin kayıt işlemleri bütünüyle çevrim içi olarak tamamlanmaktadır. Pay sahiplerinin hakları ve uzun vadeli pay sahibi katılımının teşvik edilmesine ilişkin kuralların yanı sıra dijital araçların kullanımı ile sınır ötesi işlemler konularındaki 2019 AB müktesebatı ile daha fazla uyum sağlanması gerekmektedir.”

2023 yılı Türkiye raporunda “Şirketlerin ticaret sicil belgelerinin kamuya açıklanmasıyla ilgili olarak, tüm sınırlı sorumlu şirketlerin yıllık mali tablolarının yayımlanmasını ve şirket belgelerinin çevrim içi olarak kaydedilmesini gerektiren hükümler hâlâ eksiktir. Türkiye’de, ayrıca sınırlı sorumlu şirketlerin ticaret siciline kayıt işlemlerine yönelik bütünüyle çevrim içi bir süreç bulunmamaktadır.”

Çalışmamızın kapsamı Avrupa Komisyonu’nun Türkiye raporlarında işaret ettiği noktalarla sınırlı olarak limited şirketlerin çevrimiçi kuruluşu olarak belirlenmiştir.

I. AB Mevzuatı

1. Dijitalleşme Yönergesindeki Tanımlar

Dijitalleşme yönergesinin amacı kuruluştaki masrafların ve sürelerin azaltılması, bir üye devletteki kişilerin diğer bir üye devlette fiziken bulunması gerekmeksizin kuruluşu dair tüm safhaları elektronik ortamda gerçekleştirebilmeleri, keza belge sunumu ve ilan prosedürlerinin de çevrimiçi olarak yerine getirilebilmesidir⁸.

8 2019/1151 Yönergesi Dibase para.2.

Öte taraftan çevrimiçi süreçlerin doğasından kaynaklanan birtakım risklerin bertaraf edilebilmesi ve kimlik doğrulamaları ile işlem güvenliğinin sağlanması ve sahteciliğin engellenmesi gerekliliği dijital işlemlerin belirli standartlar dahilinde yapılmasını gerektirmektedir. Bu doğrultuda Dijitalleşme Yönergesinde 910/2014 Sayılı İç Pazardaki Elektronik İşlemlerde Elektronik Kimlik Tespiti ve Güven Hizmetleri (eIDAS) AB Tüzüğü⁹ne atıfta bulunularak belirli tanımlamalar yapılmıştır¹⁰.

2017/1132 sayılı Yönergenin 13a maddesinde *i. elektronik tanımlama araçları*, *ii. elektronik kimlik belirleme planı*, *iii. elektronik araçlar* detaylarıyla açıklanmıştır. Elektronik tanımlama aracı, kişi tanımlama verilerini içeren ve çevrimiçi bir hizmet için kimlik doğrulama amacıyla kullanılan maddi ve/veya gayri maddi bir birim anlamına gelir¹¹. Elektronik kimlik belirleme planı; gerçek veya tüzel kişilere veya tüzel kişileri temsil eden gerçek kişilere elektronik kimlik belirleme araçlarının verildiği bir elektronik kimlik belirleme sistemi anlamına gelir. Elektronik araçlar ise, dijital sıkıştırma da dahil olmak üzere verilerin işlenmesi ve depolanması için kullanılan ve bilginin başlangıçta gönderildiği ve varış noktasında alındığı elektronik ekipman anlamına gelir; bu bilgi tamamen üye devletler tarafından belirlenecek bir şekilde iletilir, aktarılır ve alınır (13a/3).

Üye devletlerin, 2017/1132 sayılı Yönergenin çevrimiçi prosedürler için temel oluşturan 13b maddesi uyarınca elektronik kimlik tanımlama araçlarını uygulamaya koymalı¹² ve çevrimiçi işlemler için hangi tanımlama araçlarını kabul ettiklerini belirtmeleri gerekmektedir. Yönergedeki önemli bir nokta da başvuru sahiplerinin Birlik vatandaşlarıyla sınırlandırılmış olmasıdır (13b/1). Bu nedenle, üçüncü ülkelerden gelen başvuru sahiplerine elektronik kimlik belirleme prosedürü uygulanmamaktadır¹³. Birlik

9 bkz: European Official Journal, L- 257, Regulation (EU) No 909/2014 of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on improving securities settlement in the European Union and on central securities depositories and amending Directives 98/26/EC and 2014/65/EU and Regulation (EU) No 236/2012.

10 Galeote Muñoz, s. 285. Ayrıca bkz: Žofia Mrázová/Dominika Cukerová, “How the Digitalisation Has Changed the Slovak Company Law: Implementation of the Directive 2019/1151 (Digitalisation Directive) and What Next?”, EU and Comparative Law Issues and Challenges Series (ECLIC), 7 (2023), s. 338.

11 bkz: 910/2014 EU.

12 Peter Kindler / Lan Lieder, European Corporate Law: Article-by-Article Commentary, Nomos/Hart, 2021, s. 112.

13 Kindler/Lieder, s. 112.

vatandaşları için iki farklı türde kimlik belirleme aracı mevcuttur: Üye devletler, kendi ülkeleri tarafından onaylanmış bir elektronik kimlik belirleme programı kapsamında düzenlenmiş elektronik kimlik belirleme araçlarının ve başka bir üye devlette düzenlenen ve 910/2014 sayılı Tüzüğün 6. maddesi uyarınca sınır ötesi kimlik doğrulama amacıyla tanınan elektronik tanımlama araçlarının kullanılabilmesini sağlayacaktır¹⁴. Araçların 910/2014 sayılı Tüzükte öngörülen standartlara uyumlu olması gerekir (13b/2). Aksi halde üye devletler 910/2014 sayılı Tüzüğün m. 6/1 gerekliliklerini karşılamayan elektronik araçları reddedebilecekler¹⁵. Üye devletlerin, kullanımına onay verdikleri tüm elektronik tanımlama araçlarını kamuya açıklamaları gerekir (13b/3).

Amaç, prosedürlerin tamamen çevrimiçi yapılmasının sağlanması olmakla beraber kimliğin kötüye kullanılması veya değiştirilmesinin önlenmesine yönelik kamu yararı bulunması halinde, üye devletler başvuru sahibinin kimliğinin doğrulanması amacıyla çevrimiçi prosedürlerin herhangi bir aşamasında, başvuru sahibinin, ulusal hukuk uyarınca yetkilendirilmiş bir merci nezdinde fiziksel olarak hazır bulunmasını şart koşabilir (13b/4). Bu durum istisnai olup kuruluş prosedürünün yalnızca güvenlik sorununun ortaya çıktığı aşamasında uygulanmalı ve işlemlerin tamamına teşmil edilmemelidir¹⁶. Bu hüküm, sadece çevrimiçi prosedürün korunması ile sicilin doğruluğunun kontrolü arasında bir denge kurmayı amaçlamaktadır¹⁷.

Dijitalleşme Yönergesi, şirketler hukukunda bir kısım çevrimiçi prosedürlerde dijital araçların kullanımının sağlanmasına yönelik asgari bir standart oluşturmakla beraber üye devletlerin milli hukuklarına olabildiğince sadık kalmalarını sağlayacak esnek bir mekanizma sunmuştur¹⁸. Çevrimiçi kuruluş, üye devletlerde mevcut kuruluş olanaklarından herhangi birinin yerini almayı değil, yalnızca başka bir olanak yaratmayı amaçlamakta ve üye devletlerin kuruluş, tescil, ilan gibi müesseseleri uygulamak üzere yetki verdiği kişi ya da kurumların (noter, avukat, ticaret sicili müdürlüğü vb.)

14 Jakupak/ Breges, s. 201.

15 Kindler/Lieder, s. 113.

16 Galeote Muñoz, s. 286.

17 Kindler/Lieder, s. 113.

18 Funda Özdin, "2019/1151 sayılı AB Dijitalleşme Yönergesi ve Alman Hukuku (DİRUG) Uyarınca Online Şirket Kuruluşu, Sicile Online İbraz ve Sicil Kayıtlarının Online İlanı", İstanbul Hukuk Mecmuası, 80/3 (2022), s.724; Galeote Muñoz, s.286.

gördükleri işlevleri muhafaza ederek sadece bunların çevrimiçi olarak da sunulmasını temin etmektedir (13c)¹⁹.

2. Çevrimiçi Kuruluş

Dijitalleşme Yönergesinin 13g maddesi çevrimiçi kuruluşu düzenlemektedir. Peşinen belirtmek gerekir ki Dijitalleşme Yönergesinin IIA ekinde yer alan şirket tipi limited şirketler olup Yönergenin 13, 13f, 13g, 13h ve 162a maddelerinde yer alan yükümlülüklerin yalnızca limited şirketler açısından uygulanması zorunlu tutulmuştur. Limited şirketler dışındaki şirket tipleri için uygulayıp uygulamamak üye devletlerin takdirine bırakılmıştır²⁰.

Çevrimiçi kuruluşu dair temel kuralı belirleyen madde 13g uyarınca, güvenlik nedeniyle istisna tutulan haller hariç olmak üzere üye devletler başvuru sahiplerinin, bir şirketin kuruluş belgesinin hazırlanması da dahil olmak üzere, çevrimiçi şirket kuruluşunun herhangi bir makam, kişi veya organın huzuruna şahsen çıkmalarına gerek olmaksızın, tamamen çevrimiçi olarak gerçekleştirilebilmesini sağlayacaklardır²¹. Limited şirketler dışındaki sermaye şirketleri için örneğin anonim şirket ya da sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler için çevrimiçi kuruluşu sağlamak üye devletlerin takdirindedir²². Keza üye devletlerin yalnızca nakdi sermaye ile kurulacak limited şirketler açısından çevrimiçi kuruluş alternatifini sağlama yükümlülüğü olup aynı sermaye ile kurulacak limited şirketler için üye devletlerin çevrimiçi kuruluş imkanı sağlamama serbestisi vardır²³.

Üye devletlerin 13a/6 maddesinde tanımlanan, şirketin çevrimiçi olarak kurulması için kullanılan bir şirket kuruluş belgesi modeli olan standart şablonlar oluşturma yükümlülüğü vardır²⁴. Başvurucular dilerse bu şablonları kullanarak şirket kuruluş prosedürünü takip edebilir (13g/2).

19 Nicola de Luca, *European Company Law*, Cambridge: Cambridge University Press, 2021, s. 149.

20 Kindler/Lieder, s. 90; Özdin, s. 727.

21 Kindler/Lieder, s. 117. Diğer bir deyişle üye devletlerin fiziki şirket kuruluşuna dair süregelen uygulamaları ilga edilmemiş olup üye devletlere çevrimiçi şirket kuruluşu alternatifini sağlama zorunluluğu getirilmiştir. bkz. Mrázová/ Cukerová, s. 338; Jakupak/Breges, s. 199-200.

22 Özdin, s. 727.

23 Üye devletlerden İtalya da tıpkı Almanya gibi Yönergedeki serbestiden faydalanarak aynı sermaye taahhüdü halinde çevrimiçi kuruluşu saf dışı bırakmıştır.

24 Galeote Munoz, s.286; Jakupak/ Breges, s. 201.

Üye devletler mevcut şirket kuruluş prosedürlerini çevrimiçi olarak sağlamak dışında bir değişiklikle yükümlü kılınmadıklarından çevrimiçi kuruluşa dair kuralları kendileri detaylıca belirleyecektir. Elektronik formdaki belge ve bilgilerin sunulması için gerekli altyapının da üye devletlerce sağlanması gerekir (13g/2). Bununla birlikte Yönergede üye devletler asgari olarak (13g/3)

- başvuruçuların fiil ehliyetinin ve temsil yetkisinin bulunduğunu teyit edecek araçları,
- başvuruçuların kimliğini doğrulama araçlarını,
- başvuruçuların 910/2014 sayılı Tüzükte atıfta bulunulan güven hizmetlerini kullanmaları için gereken şartları,
- ulusal hukuklarında öngörüldüğü ölçüde, şirketin amacının hukuka uygunluğunu teyit etmeyi,
- şirketin adının hukuki olup olmadığını teyit etmeyi,
- yöneticilerin atanmasını doğrulamayı sağlayacak prosedürleri belirlemekle yükümlüdür.

Bunun yanında öngörmeleri halinde üye devletler (13g/4)

- şablonların doğru kullanımının doğrulanması da dahil olmak üzere, şirket kuruluş belgelerinin hukuka uygunluğunu tespiti,
- herhangi bir üye devletteki yetkili makam tarafından şirket yöneticilerinden birinin görevden alınmasının sonuçlarını belirlemeye;
- bir noterin veya ulusal hukuk uyarınca şirketin çevrimiçi kurulmasını sağlamakla yetkilendirilmiş başka bir kişi veya kurumun rolünü belirlemeye;
- şirketin sermayesinin aynı sermaye yoluyla ifa edildiği durumlarda çevrimiçi kuruluş zorunluluğunu uygulamamaya ilişkin düzenleme yapabilir.

Üye devletler şirketin faaliyetlerinin ulusal hukuk uyarınca izin gerektiren bir faaliyet olması durumu hariç bir şirketin çevrimiçi olarak kurulmasını izne bağlayamaz (13g/5).

Sermayenin ödenmesinin gerekli olduğu hallerde, üye devletler kuruluşların sermayeyi Birlik içerisinde faaliyet gösteren bir banka hesabına çevrimiçi olarak yatırabilmesini ve makbuzun/dekontun çevrimiçi olarak sunabilmesini sağlarlar (13g/6).

Üye devletler için çevrimiçi şirket kuruluşunun tamamlanmasına yönelik iki farklı süre öngörülmüştür: Bunlardan ilki şirketin gerçek kişiler tarafından, üye devletlerin Dijitalleşme Yönergesi m. 13h kapsamında sağlamak zorunda olduğu standart şablonlar kullanılarak kurulmasının tercih edildiği hallerde çevrimiçi kuruluşun beş iş günü içinde tamamlanmasıdır. Öngörülen ikinci süre ise ilk durum dışında gerçekleşen çevrimiçi kuruluşların on iş günü içinde tamamlanmasıdır. Ancak beş ve on günlük süreler, kuruluşu dair gerekli tüm işlemlerin yetkili makam tarafından tamamlanması ya da tescil ücretinin ödenmesi veya sermayenin ifasının gerekli olduğu durumlarda sermayenin ifa edilmesinden itibaren başlayacaktır. Prosedürün bu belirtilen süreler içerisinde tamamlanmasının mümkün olmadığı hallerde, üye devletler başvuru sahiplerinin gecikmenin nedenleri konusunda bilgilendirmelidir (13g/7).

Kuruluş sürecinin tamamen çevrimiçi ortamda gerçekleşmesine yönelik üye devletlere iki istisnai duruma özgü olmak üzere başvuru sahiplerinin yetkili merci önünde fiziki olarak hazır bulunmasını talep etme imkanı verilmiştir. Bu istisnai hallerden biri, yukarıda da değinildiği üzere kimlik doğrulanması aşamasında başvuru sahibinin gerçek kimliğinden şüpheye düşülmesi halinde sahtecilik ve kötüye kullanımların engellenmesi açısından gerekli olması durumudur. İkinci istisnai hal ise başvuru sahiplerinin ya da temsilcilerinin hukuki ehliyetine ya da temsil yetkisine ilişkin şüpheye düşülmesidir. Üye devletlerin istisnai olan bu halleri uygulayarak başvuru sahibinin yetkili merci önünde fiziki katılımını araması halinin kamu yararıyla gerekçelendirilmesi gerekir. Bu halde dahi diğer aşamaların çevrimiçi olarak tamamlanabilmesi üye devletler tarafından temin edilmelidir (13g/8).

Dijitalleşme Yönergesiyle kuruluş prosedürlerini kolaylaştırmak ve masrafları azaltmak amacıyla standart kuruluş protokolleri öngörülmüştür²⁵. Üye devletler, Ek IIA'da listelenen şirket türleri için şablonları, başvuru sahiplerinin çevrimiçi kuruluşu tercih etmeleri durumunda bu prosedürün bir

25 Kindler/Lieder, s. 122; Özdin, s. 729.

parçası olarak Tek Dijital Giriş Kapısı²⁶ aracılığıyla erişilebilen kayıt portal- larında veya web sitelerinde kullanıma sunacaktır (13h/1-2). Şablonların başvuruca kurallara uygun olarak kullanıldığına doğrulanması halin- de şirket kuruluş belgelerinin usulüne uygun olarak düzenlenmesi ve tasdik edilmesi gerekliliği yerine getirilmiş sayılır (13h/2).

Üye Devletler şablonları en azından mümkün olan en fazla sayıda sınır ötesi kullanıcı tarafından anlaşılan resmi bir Birlik dilinde kullanıma sun- malıdır. İlgili üye devletin resmi dilleri dışındaki dillerde düzenlenmiş olan şablonların kullanılması halinde, ilgili üye devlet bu şablonlarla şirket kuru- luşunu mümkün kılmadığı sürece, bunların sadece bilgilendirme amaçlı ol- duğu kabul edilecektir (13h/3).

Kuruluş safhaları çevrimiçi olarak sunulduktan sonra bu safhalar da şablonların içeriği de ulusal hukuka tabi olacaktır. Yani üye devletlerin ter- cihine ciddi bir müdahale bulunmamaktadır.

3. Dijitalleşmeye İlişkin Taslak Düzenleme - 29 Mart 2023 tarihli 2023/0089 sayılı Yönerge Taslağı

AB Komisyonu, 2019/1151 sayılı dijitalleşme direktifinin ihdas edil- mesindeki gayeler doğrultusunda, “*Şirketler hukukunda dijital araç ve sü- reçlerin kullanımının daha da genişletilmesi ve iyileştirilmesine ilişkin olarak 2009/102/EC ve (AB) 2017/1132 sayılı Direktifleri tadil eden Avrupa Par- lamentosu ve Konsey Direktifi Önerisi*” ni AB parlamentosu ve AB Konseyi- ne iletmıştır. Tasarının amacı, mevcut dijitalleşme direktifindeki uygulama- ları bir adım daha ileri taşıyarak dijitalleşmenin etki alanını genişletmektir.

Bu doğrultuda tasarının öngördüğü başlıca müesseselerden diji- tal AB vekaletnamesi, dijital vekaletname için standart bir model öngör- mektedir. Dijital vekaletname planı, bir kişiye herhangi bir üye devlet- te şirketi temsil etme yetkisi verecek dijital bir vekaletname için çok dilli standart bir model sunmaktır. Buna göre dijital AB vekaletnamesi, ulusal

26 Tek dijital giriş kapısı, AB vatandaşlarının ve işletmelerinin başka bir AB ülkesinde ihtiyaç duyabilecekleri bilgilere, idari prosedürlere ve yardım hizmetlerine çevrimiçi erişimini sağlayan bir portaldır. Erişim, vatandaşların ve işletmelerin haklarına iliş- kin AB ve ulusal bilgilerin yanı sıra yardım hizmetlerine erişim sunan Your Europe portalındaki bir arama işlevi aracılığıyla sağlanmaktadır. bkz: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_en

yasal ve resmi gerekliliklere uygun olarak hazırlanır ve iptal edilir. Dijital AB vekâletnamesinin hazırlanmasına ilişkin ulusal gereklilikler en azından vekâletnameyi veren kişinin kimliğinin, yasal ehliyetinin ve şirketi temsil etme yetkisinin doğrulanmasını içerir (16c).

2023/0089 sayılı Yönerge tasarısıyla kamunun aydınlatılması prensibinin yalnızca sınırlı sorumlu şirketleri değil şahıs şirketlerini de içine alacak şekilde genişletilmesi planlanmaktadır²⁷.

2023/0089 sayılı Yönerge tasarısı, AB şirket sertifikasını tanımlayarak üye devletlerin Ek II (anonim şirket, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, limited şirket) ve IIB(kollektif ve adi komandit şirket)'de listelenen şirketler hakkında AB Şirket Sertifikası düzenlemesini sağlamasını öngörmektedir. AB Şirket Sertifikası, tüm üye devletlerde, şirketin kuruluşunun ve bu maddenin 2. ve 3. paragraflarında sıralanan ve verildiği tarihte şirketin kayıtlı olduğu sicil tarafından tutulan bilgilerin kesin kanıtı olarak kabul edilecektir (16b).

Tasarı daha az formalite prensibiyle şirket belgeleri için apostil veya onaylı tercüme ihtiyacı gibi bazı formaliteleri minimize etmeyi amaçlamakta, bir üye devlette düzenlenen noterlik işlemleri, idari belgeler, bunların onaylı suretleri ve tercümelerinin başka bir üye devlette sunulacağı durumlarda, üye devletlerin bunların her türlü yasallaştırma ve benzeri formalitelerden muaf tutulmasını temin etmesini öngörmektedir (16d).

II. Türk Mevzuatı

Avrupa Birliği şirketler hukukunun kamunun aydınlatılmasına ilişkin hükümleri gereğince merkezi olarak tutulması gereken ticaret sicili kayıtlarının yaşanan teknolojik ilerlemeler doğrultusunda elektronik ortama taşınması, üye devletlerin 1 Ocak 2007 tarihine kadar sicil kayıtlarını elektronik platforma alması kuralı getirilmiştir²⁸. Ülkemizin AB'ye tam üyelik hedefi doğrultusunda ticaret şirketlerinin, gerçek kişi işletmelerin, ticari işletmelerin şubelerinin, esnaf ve başka kategorideki firmaların bilgilerinin

27 Yönerge tasarısının IIB nolu ekiyle getirilen şirket türlerine bakıldığında bunların kollektif ve adi komandit şirket oldukları görülmektedir.

28 Necla Akdağ Güney, Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Ticaret Sicili, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2010, s. 23.

bulunduğu, ticaret sicili işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü, ticaret sicili kayıtlarıyla tescil ve ilan edilmesi gereken verilerin düzenli olarak depolandığı ve erişime sunulduğu bir merkezi elektronik veri tabanı sistemi olan MERSİS (Merkezi Sicil Kayıt Sistemi) 2010 yılında pilot uygulamayla geliştirilmiştir²⁹. Bugün için MERSİS Türkiye'deki tüm ticaret sicili müdürlükleriyle (238 ticaret sicili müdürlüğü) ve diğer kamu kurumları ile entegre şekilde çalışmaktadır. MERSİS sistemin altyapısının Avrupa Birliği tarafından beğeni ile karşılandığı ve işlevsel bir yapısının bulunduğu ifade edilmektedir³⁰. Halihazırda MERSİS üzerinden ticaret şirketlerinin kuruluş başvuruları gerçekleştirilebilmekte, şirket sözleşmesi için zorunlu unsurlar ve kurucuların ihtiyari olarak kararlaştırdığı hususlar sistem üzerinden girilerek şirket sözleşmesi hazırlanabilmektedir³¹.

Belirtildiği üzere Dijitalleşme Yönergesinin IIA nolu ekinde gösterilen şirket tipine bakıldığında çevrimiçi kuruluş imkanının sağlanmasının zorunlu kıldığı şirket türünün ülkemizde limited şirketler olması nedeniyle³² hukukumuzun söz konusu Yönerge hükümleriyle uyumlu hale getirilmesi için düzenleme yapılması gereken hükümler de limited şirketlere ilişkin hükümlerdir. Bu kapsamda, limited şirketlerin kuruluşuna yönelik hükümlerin bulunduğu 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ticaret Sicili Yönetmeliği, Şirket Kuruluş Sözleşmesinin Ticaret Sicili Müdürlüklerinde İmzalanması Hakkında Tebliği'nin incelenmesi gerekmektedir.

Limited şirket kuruluşuyla alakalı pozitif düzenlemelere bakıldığında Türk Ticaret Kanunu'nun 575. maddesine göre limited şirket sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda kurucular tarafından imzalanması gerekir³³. Kuruluş

29 Akdağ Güney, s. 40.

30 Kadir Sevim, "Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Soruna Yaklaşımı", içinde AB Müktesebatı Uyum Süreci İlerleme Raporlarında Yer Alan 6. Fasıla İlişkin (Şirketler Hukuku) Sonuçların Değerlendirilmesi Çalıştayı Kitabı, editörler: Şükrü Yıldız ve diğerleri, İstanbul: İbn Haldun Üniversitesi Yayınları, 2023, s. 56.

31 **TEBLİĞ MADDE 4 – (1)** Şirket sözleşmesi MERSİS'te hazırlanır.

32 IIA nolu ekte Almanya için çevrimiçi kuruluşun zorunlu olarak öngörüldüğü şirket türü GmbH'tir. Ülkemizde bu şirket türüne karşılık gelen şirketler limited şirketlerdir.

33 **MADDE 575- (1)** Şirket sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması ve kurucular tarafından ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanması şarttır.

başlıklı 585. maddede de şirketin kuruluşunun gerçekleşebilmesi için kurucuların şirket sözleşmesini, ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalamaları gerekir³⁴. Yine Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 90'da limited şirketlerin kuruluş sözleşmelerinin sicil müdürlüğünde imzalanması şart koşulmaktadır. Bu düzenlemelere ilaveten Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan *Şirket Kuruluş Sözleşmesinin Ticaret Sicili Müdürlüklerinde İmzalanması Hakkında Tebliği* de ticaret şirketleri için kurucu işlem olan şirket sözleşmesinin imzalanmasının ticaret sicili müdürlüğü personelinin huzurunda yapılmasını aramaktadır. Bu haliyle Türk Ticaret Kanunu ve ikincil mevzuat hükümlerinin limited şirket kuruluşunda şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürlüğü personeli huzurunda imzalanmasını araması nedeniyle ilk bakışta Dijitalleşme Yönergesindeki çevrimiçi kuruluş prosedürünü sağlamadığı, AB hukukuna uygunluk taşımadığı düşünülebilir.

Öte taraftan TTK m.1526/3'te gerçek ve tüzel kişi tacirlerin TTK'nın zorunlu tuttuğu bütün işlemleri elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile gerçekleştirebilecekleri hüküm altına alınmıştır³⁵. Ticaret Sicili Yönetmeliği'nin 13/5 maddesinde ise aynı hüküm tekrarlanmış, devamında noter onayı şartının arandığı belgelerin, elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile imzalanması halinde ayrıca noter onayı aranmayacağı hükme bağlanmıştır³⁶. Keza bu işlemlere dayanak oluşturan belgelerin de elektro-

---

Şirketin kuruluşunda, şirket sözleşmesini ihtiva eden kâğıtlardan değerli kâğıt bedeli alınmaz.

Ticaret Sicili Yönetmeliği'nin 90. maddesinde de

MADDE 90- (1) Bir limited şirketin kuruluşunun tesciline ilişkin başvuru, kurucuların tamamının şirket sözleşmesini müdürlükte huzurda imzaladıkları izleyen otuz gün içinde yapılır.

Başvuruda müdürlüğe aşağıdaki belgeler verilir:

a) Kurucuların müdürlükte huzurda imzaladıkları şirket sözleşmesi.

34 **MADDE 585-** (1) Şirket, kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi şartsız olarak taahhüt ettikleri, ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzaladığı şirket sözleşmesinde limited şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur.

35 Sicil işlemlerinde güvenli elektronik imza ile yapılabilen işlemler için bkz: Burcu Erbayraktar, Güvenli Elektronik İmza, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016, s. 217 vd.

36 **MADDE 13(5)** Ticaret şirketleri ile gerçek ve tüzel kişi diğer tacirler, Kanununun zorunlu tuttuğu bütün işlemleri elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile yapabilir, bu işlemlerin dayanağı olan belgeleri de aynı usulle elektronik ortamda düzenleyebilir. Bu Yönetmeliğin noter onayı şartını aradığı belgelerin, elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile imzalanması halinde ayrıca noter onayı aranmaz.

nik ortamda düzenlenebileceği Kanun'da ifade edilmiştir³⁷. Şirket temsilcileri de TSY 13/7 maddesi uyarınca kendi adlarına üretilen güvenli elektronik imzayla şirket namına imza atabilirler³⁸. Öğretide ilgili TTK ve TSY hükmü doğrultusunda noter onayı ile kuruluşun gerçekleşmesinin mümkün kılındığı ticaret şirketlerinin esas sözleşmelerinin güvenli elektronik imza ile imzalanarak çevrimiçi kuruluşun gerçekleştirilmesinin mümkün olabileceği fakat limited şirketlerde, şirket sözleşmesinin sadece ticaret sicili müdürlüğü personeli huzurunda imzalanacağına ilişkin düzenlemeler nedeniyle çevrimiçi kuruluşun mümkün olmadığı ifade edilmiştir³⁹. Bununla beraber uygulamada limited şirketler de dahil olmak üzere şirket esas sözleşmeleri MERSİS'te düzenlenebilmekte, kurucuların güvenli elektronik imzaları ile imzalanarak yine sistem üzerinden ilgili ticaret sicili müdürlüğüne gönderilebilmektedir⁴⁰.

Kanaatimizce TTK m. 1526/3 ve TSY m. 13/5'teki düzenlemeler limited şirketler de dahil olmak üzere şirket esas sözleşmesinin elektronik olarak imzalanmak suretiyle sicil müdürlüğüne gönderilmesine cevaz vermektedir. Dijitalleşme Yönergesi 13e maddesi gereğince kuruluşa dair ücretlerin de tamamen çevrimiçi ortamda yapılabilmesi gerekir. Hukukumuzda limited şirketlerin sermayesinin tamamının kuruluşta taahhüt edilmesi gerekirken kuruluşta sermayenin ¼'ünün ödenmesi zorunluluğu 2018 yılında yapılan Kanun değişikliği ile kaldırılmıştır⁴¹. Bununla beraber kuru-

37 (3) Ticaret şirketleri ile gerçek ve tüzel kişi diğer tacirlere ilişkin olarak, bu Kanunun zorunlu tuttuğu bütün işlemler elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile de yapılabilir. Bu işlemlerin dayanağı olan belgeler de aynı usulle elektronik ortamda düzenlenebilir. Zaman unsurunun belirlenmesi gereken ve yönetmelikle düzenlenen hâllerde güvenli elektronik imzaya eklenen zaman damgasının tarihi, diğer hâllerde merkezi veri tabanı sistemindeki tarih esas alınır.

38 TSY MADDE 13(7) Şirket adına imza yetkisini haiz kişilerin şirket namına kendi adlarına üretilen güvenli elektronik imzayla şirketi temsil etmeleri durumunda, kullanılacak nitelikli elektronik sertifikalarda sertifika sahibi alanı içerisine, sertifika sahibinin adı ve soyadı ile birlikte temsil ettiği tüzel kişinin unvanının yazılması ve bu hususun tescil edilmesi zorunludur.

39 Arslan Kaya, "Ticaret Sicili ve Sermaye Şirketlerinde Kamuyu Aydınlatma", içinde Türk Hukukunun Avrupa Birliğine Hukuku Özel Hukuk – Acquis Communautaire'in Alınması - Açıklamalar, Değerlendirmeler, Öneriler, editörler: Arslan Kaya ve diğerleri, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi, 2020, s. 38-39.

40 Ancak mevcut MERSİS sistemi yalnızca nakdi şirket kuruluşu sürecinin MERSİS'te tamamlanmasına olanak vermektedir. Aynı sermaye ile şirket kuruluşu sistem üzerinden tamamlanamamaktadır.

41 30356 sayılı ve 10 Mart 2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan *Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun* ile değişiklik yapılmıştır.

luşturulan ödenmesi gereken (vergi masrafları, Rekabet Kurulu masrafları, Ticaret Odası kayıt ücreti gibi) ücretlerin/giderlerin elektronik ortamda kuruluşta ödenmesinin an itibarıyla mümkün olmaması nedeniyle limited şirketlerin tamamen çevrimiçi kuruluşu mümkün olamamaktadır. Öğretide tescil başvurusuna dayanak belgelerin MERSİS üzerinden ilgili ticaret müdürlüğüne sunulmadığı için çevrimiçi kuruluşun mümkün olmadığı ifade edilmişse de⁴² halihazırda MERSİS üzerinden sicile evrak sunulması mümkündür. Fakat MERSİS sistemi üzerinden yapılacak çevrimiçi işlemlere ilişkin online ödeme imkanı olmadığından limited şirketlerin tamamen çevrimiçi kuruluşu mümkün değildir. Bu anlamda kanaatimizce Yönergeye uyum için yapılması gereken, kuruluş giderlerine ilişkin ödemenin çevrimiçi yapılmasını sağlayacak sistemin MERSİS'e entegre edilmesidir⁴³.

Doktrinde bazı müellifler, AB mevzuatına uyum sağlayabilmemiz için 6102 sayılı TTK'nın 575. ve 585. maddesine "imzaların noterce onaylandığı" ibaresinin getirilmesi gerekliliğini, noterce yapılacak işlemlerin elektronik imza ile yapılması halinde ayrıca noter onayı aranmayacağından hareketle savunmaktadırlar⁴⁴. Böylelikle bu görüşe göre şirket kuruluşunda noterin imza tasdiki yerine elektronik imza ile imzalanan şirket sözleşmesi aynı hukuki sonucu sağlayacak ve çevrimiçi şirket kuruluşu gerçekleşecektir. 6102 sayılı Kanun'da 2018 yılında 7099 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan değişiklikten önce limited şirket kuruluşu için iki alternatif söz konusuydu. Bunlar kurucular tarafından imzalanmış şirket sözleşmesindeki imzaların noter tarafından onaylanması ve kurucuların şirket sözleşmesini ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalamasıdır. 2018 yılında yapılan Kanun değişikliği ile yalnızca limited şirket kuruluşunda noter onayı seçeneği kaldırılmış ve şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürlüğünde yetkilendirilmiş personelin huzurunda imzalanacağı hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla bu yazarlara göre noter onayı aşamasının geri getirilmesiyle AB hukukuna uyum sağlanacak ve çevrimiçi kuruluş mümkün olacaktır.

42 Kaya, s. 42.

43 Her ne kadar kuruluş başvurusu MERSİS üzerinden yapılsa da uygulamada ticaret sicili müdürlüklerince fiziki dosya oluşturulması ve kurucular tarafından kuruluş belgeleri fiziki olarak getirilmedikçe tescil işleminin gerçekleştirilmemesi, dijitalleşme konusundaki pozitif düzenlemelerin uygulamaya yansıtılmadığını göstermektedir.

44 Kaya, s. 49 vd.

Kanaatimizce böylesi bir değişikliğe ihtiyaç yoktur. Zira son hükümlerden olan 1526. maddenin yalnızca noter onayı ile yapılan işlemler değil TTK'da öngörülen tüm işlemler için uygulanabilir olması hasebiyle 575. ve 585. maddelere de uygulanabilmesi mümkündür. Dolayısıyla ticaret sicili müdürlüğünde yapılacak işlemler de elektronik imza ile yapılabildiğinden MERSİS'te hazırlanan şirket sözleşmesinin tüm kurucular tarafından güvenli elektronik imzayla imzalanması suretiyle şirket kuruluşu mevzuatımız açısından mümkündür.

Amaçsal yorum açısından da aynı sonuca ulaşılabilecektir. Noter seçeneğinin kaldırıldığı 2018 yılındaki değişiklik yapılırken amaç tıpkı Dijitalleşme Yönergesinin dibacesinde⁴⁵ ifade edildiği gibi şirket kuruluş işlemlerindeki maliyet, süre ve idari yüklerin azaltılmasıdır⁴⁶. Dolayısıyla TTK'da düzenlenen tüm işlemlerin elektronik imza ile yapılabileceğini hüküm altına alan TTK m. 1526/3'ün limited şirketlere özel hükümler olan 575. ve 585. maddeleri de kapsadığını kabul etmek gerekir. Yine de ilgili mevzuat hükümlerinde (TTK m. 575, 585, TSY m. 90) tereddüde yer vermeyecek şekilde Dijitalleşme Yönergesiyle uyumlu olarak somut düzenleme yapılması yerinde olacaktır.

Bu doğrultuda ilgili hükümlere tamamen çevrimiçi kuruluş alternatifinin getirilerek kuruluş sürecinin herhangi bir merciin huzuruna çıkılmaksızın tamamlanması imkanı sağlanmalıdır. Dijitalleşme Yönergesi üye devletler bakımından işlem güvenliğinin sağlanması ve sahteciliğin önlenilmesi için öngörülen elektronik tanımlama araçlarının işlevsel bir şekilde kullanılabilmesi ve bunların kamuya paylaşılması yükümlülüğünü öngörmektedir. Nitekim elektronik ortamda yapılan işlemlerde işlem ve bilgi

45 *"In order to facilitate the formation of companies and the registration of branches and to reduce the costs, time and administrative burdens associated with those processes, in particular by micro, small and medium-sized enterprises ('SMEs') as defined in Commission Recommendation 2003/361/EC (4), procedures should be put in place to enable the formation of companies and registration of branches to be completed fully online. This Directive should not oblige companies to use such procedures. Member States should, however, be able to decide to make some or all online procedures mandatory. The current costs and burdens associated with formation and registration procedures derive not only from administrative fees charged for forming a company or registering a branch, but also from other requirements which make the overall process longer to complete, in particular when the physical presence of the applicant is required. In addition, information on such procedures should be made available online and free of charge."* bkz: Dibase para. 8.

46 bkz: 7099 Sayılı Kanun'un genel gerekçe. Ayrıca bkz: Maksimovic Sekulic, s. 76.

güvenliğinin sağlanabilmesi için işlemi gerçekleştiren kişinin kimliğinin hukuken belirlenebilmesi, işlemin inkar edilememesi, işlemin yapıldığı anın tespit edilebilmesi elzemdir⁴⁷. Bu noktada eIDAS Tüzüğünde tanımlanan elektronik tanımlama araçlarından biri de nitelikli elektronik imzadır. Ülkemizde 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nda tanımlanan güvenli elektronik imza eIDAS'taki nitelikli elektronik imza tanımına uymakta ve ıslak imza ile eşdeğer kabul edilmektedir⁴⁸. Münhasıran imza sahibine bağlı olan, sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan, nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan güvenli elektronik imza kimlik tehisini tek başına sağlamakta yeterli ise de işlem güvenliğinin kuşkuya mahal vermeyecek şekilde temin edilebilmesi için Alman kanun koyucusunun Dijitalleşme Yönergesine uyum kapsamında öngörmüş olduğu görüntülü iletişim seçeneğinin ticaret sicili müdürlükleri nezdinde de mümkün kılınması isabetli olacaktır.

Dijitalleşme Yönergesini ele aldığımız bölümde belirtildiği üzere üye devletlere kuruluşun herhangi bir aşamasında başvuruvarların fiziki varlığını istisnai olarak talep etme imkanı tanınmıştır. Bu haller iki istisnai duruma özgü olarak tanınmıştır. Bunlar başvuruvarunun gerçek kimliğinde şüpheye düşülmesi ile başvuruvarların fiil ehliyeti ve temsil yetkisinden şüpheye düşülmesi halleridir⁴⁹. Hukukumuzda göre limited şirketin kuruluş anı TTK 585. maddeye göre şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürlüğü huzurunda imzalanmasıdır. Mevzuatımızın çevrimiçi limited şirket kuruluşuna izin verdiğini tekrar etmekle birlikte şirket sözleşmesinin MERSİS'te elektronik imza ile imzalanarak kurulmasına ilişkin açık bir hüküm tesis edilmesi durumunda kuruluş anı da sistem üzerinden elektronik imzaların

47 Tayfun Ercan, "6012 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Yer Alan Elektronik İşlemler", REGESTA, 4/2 (2019), s.227.

48 910/2014 sayılı AB tüzüğünde basit, geliş ve nitelikli olmak üzere üç farklı kategoride elektronik imza türü bulunmaktadır. Ülkemizde 5070 sayılı Kanun'da yalnızca nitelikli elektronik imza düzenlenmiştir. Bu imza, Tüzükte de öngörülen en yüksek güvenlikli imza kategorisine girmekte ve ıslak imza ile aynı statüye tabi tutulmaktadır. Bkz. eIDAS Madde 25/2. Ayrıca bkz: Merve Melis Şimşek ve diğerleri, "Elektronik İmza Seviyeleri", Bilgi Yönetimi, 2/2 (2019), s.140.

49 Özdin, s. 740. Yönergede somutlaştırılmayan "şüpheye düşülmesi hallerinin" geniş yorumlanması, bir yandan işlem güvenliğine yönelik koruyucu etkiyi artıracığı, öte yandan geniş yorum kriterinin, resmi mercilere çok fazla takdir yetkisi bırakmasının Yönergenin amacına uygun düşmeyeceği dilemması doktrinde ifade edilmiştir. Mrázová/ Cukerová, 341.

tamamlanması anı olacaktır. Bu durumda ise örneğin şirket kurucularının fiil ehliyetini haiz olup olmadıkları işlem anı itibarıyla denetlenemeyeceğinden işlem güvenliği riske girebilecektir. Nitekim Yönerge fiil ehliyeti hususunda şüpheye düşülmesi halinde huzura çağırma istisnasını düzenleme imkanı tanımıştır ancak bundan önce zaten üye devletlerin işlem güvenliğini sağlamak için kimlik doğrulama ve tanımlama konusunda gerekli düzenlemeleri yapma yükümlülüğü mevcuttur. Üye devletlerden Almanya Yönergenin tanıdığı istisnalardan faydalanan hukuki düzenlemeleri iç hukukuna aktarmanın yanı sıra kimlik tespitinin yapılabilmesi amacıyla görüntülü iletişim sistemini çevrimiçi kuruluş prosedürünün bir parçası haline getirmiştir⁵⁰. Görüntülü iletişim sisteminin MERSİS'e de sağlanması durumunda, güvenli elektronik imza yanında eş zamanlı bir doğrulama adımı daha getirilmiş olacak, böylece sicil personeli ile kurucular aynı anda elektronik ortamda hazır bulunarak kurucuların kimlikleri ile fiil ehliyetleri ve temsil yetkilerinin tespiti eş zamanlı olarak sağlanabilecektir.

TTK'ya göre limited şirket kuruluşunda şirketi temsile yetkili olanların imza beyannamelerinin de kuruluş belgeleriyle birlikte ticaret siciline teslim edilmesi gerekir. 2021 yılında TTK m.40/2'de yapılan değişiklikle birlikte bu kimselerin kamu kurum veya kuruluşlarından temin edilebilecek imza kaydının mevcut olması halinde bu kurumların veri tabanından imzaların MERSİS'e aktarılması sağlanacak ve ayrıca imza beyannamesi verilmesi aranmayacaktır. Yapılan bu düzenleme Dijitalleşme Yönergesinde belirtilen *once-only* ilkesine⁵¹ de uygun düşmektedir⁵². Bununla beraber şirketi temsil et yetkili kişinin herhangi bir kamu kurum ya da kuruluşundan imza kaydının temin edilememesi durumunda kişinin fiziki imza beyannamesi yalnızca

50 Almanya, Yönergenin tanıdığı muafiyetlerden azami derecede faydalanarak ulusal hukukuna mümkün mertebe sadık kalmıştır. Galeote Muñoz, s. 291.

51 Dibace, para. 28. Bu ilke, herhangi bir resmi otoritenin Birlik vatandaşlarından daha önce almış olduğu bir belgenin bir başka resmi otorite tarafından tekrar vatandaşın istenmemesini, resmi kurumlar arası veri akışının sağlanarak maliyet ve idari yüklerin azaltılmasını amaçlar. bkz: de Luca, s. 150; Maksimovic Sekulic, s. 72.

52 Ülkemizde ilk kez 14 Mart 2016 tarihinden itibaren çipli kimlik uygulamasına geçilmiştir ve bu kapsamda yeni Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı verilen vatandaşlardan imzaları alınarak nüfus ve vatandaşlık işleri genel müdürlüğü veri tabanında kaydedilmektedir. Ülkemiz kamu kurumlarının sunduğu hizmetler ve veri tabanları birbiriyle entegre durumda çalışmaktadır ve ihtiyaç duyulan verilerin bir diğer kurum veri tabanından temin edilmesi mümkündür.

ticaret sicili müdürlüğünde düzenlenebilecektir⁵³. Bu hükmün şirket kuruluşu için bir makam huzurunda bulunmayı gerektirmesinden bahisle Dijitalleşme Yönergesine uyumsuzluk yarattığını savunmak güçtür. Zira Kanun ve tebliğ hükümleri mümkün mertebe imza kaydının elektronik ortamda diğer kurumlardan getirilmesine olanak sağlamaktadır. Fakat kişinin herhangi bir kamu kurumunda hiç imza kaydının bulunmaması istisnai bir durum olduğundan artık bu noktada işlem güvenliği için imza kaydının kamu otoritele-
rinde alınması bir gereklilik oluşturmaktadır.

Fakat burada da ihtiyari olarak dijitalleşmeye tam uyum maksadıyla bir düzenleme yapılabilir: Yukarıda kimlik doğrulama için önermiş olduğumuz görüntülü iletişim yoluyla MERSİS sistemi üzerinden şirketi temsil eden yetkili kişinin imza kaydının elektronik ortama çizdiği işaretin aktarılması yoluyla sağlanmasına yönelik mevzuat düzenlemesi yapılarak Yönergenin 13b/3 maddesi uyarınca kamuya duyurulması gerekir.

Ülkemizde ilk kez 14 Mart 2016 tarihinden itibaren çipli kimlik uygulamasına geçilmiştir ve bu kapsamda yeni Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı verilen vatandaşlardan imzaları alınarak nüfus ve vatandaşlık işleri genel müdürlüğü veri tabanında kaydedilmektedir. Ülkemiz kamu kurumlarının sunduğu hizmetler ve veri tabanları birbiriyle entegre durumda çalışmaktadır ve ihtiyaç duyulan verilerin bir diğer kurumun veri tabanından temin edilmesi mümkündür. Dolayısıyla Tebliğ'in 12/2 maddesi kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarında tutulan imza verilerinin elektronik ortamda temini, Ticaret Bakanlığı ile ilgili kurum arasındaki protokolle sağlanacağından yeni kimlik kartına sahip temsile yetkili kişilerin imzalarının elektronik ortamda temini sağlanacaktır. Yeni kimlik kartına sahip olmayanlar için de yine 12. madde uyarınca ilgili kişinin imzasının diğer resmi kurumlardan temin edilmesi, temin edilememesi halinde ise m. 12/5 uyarınca imza beyannamesinin ticaret sicili müdürlüğünde fiziki olarak düzenlemesi gerekecektir. Kanaatimizce bu istisnai durumun limited şirket kuruluşunun tamamen çevrimiçi ortamda gerçekleşmesine engel oluşturduğunu söylemek doğru olmayacaktır.

---

53 TEBLİĞ m.12(5) Limited şirketlerin kuruluşunun tescilinde imza kaydının elektronik ortamda temin edilemediği hallerde, fiziki imza beyannamesi yalnızca müdürlükte düzenlenir.

Yine Dijitalleşme Yönergesine tam anlamıyla uyum sağlanabilmesi ve işlem güvenliğinin tesis edilebilmesi için çevrimiçi kuruluşa engel olacak TTK dışındaki prosedürlerin de çevrimiçi olarak gerçekleştirilebilmesi gerekir. Her ne kadar Dijitalleşme Yönergesi, üye devletlerin şirketler hukuku dışındaki mevzuatını etkilemeyeceğini hükme bağlamışsa da üye devletlerden Almanya, şirketin temsilci vasıtasıyla kurulacak olması durumunda temsil belgesinin de taraflar noter huzurunda bulunmaksızın çevrimiçi olarak verilebilmesi için noterlik mevzuatında (BeurkG) değişiklik yapmış ve görüntülü iletişim yoluyla temsil belgesi verilmesi imkanı getirmiştir⁵⁴. Bu neviden bir düzenleme örneğin temsil yetkisinin verilmesi hususunda yetkili mercinin noter olması nedeniyle Noterlik Kanunu'nda da öngörülebilir⁵⁵.

Yönergenin 13h maddesi uyarınca üye devletler, standart kuruluş prosedürünün sağlanması için şirket kuruluş şablonlarını kullanıcıların erişimine sunmakla mükelleftir. Mevzuatımızda şirket sözleşmesinin MERSİS'te hazırlanacağına ilişkin Tebliğ'in 4. maddesi uyarınca MERSİS sistemine girildiğinde kurucuların doldurması gereken alanlar TTK'nın 576. maddesinde limited şirket sözleşmesinde bulunması zorunlu hususlara ve 577. maddedeki sözleşmeye yazılması şartıyla bağlayıcılık kazanacak ihtiyari hususlara göre tasarlandığı görülmektedir. Kurucuların bu alanları doldurmasıyla şirket sözleşmesi vücuda gelmektedir. MERSİS'in sağladığı bu fonksiyonun Yönergedeki şablonla aynı işlevi taşıması nedeniyle bu konuda sistemin AB'de en çok kişi tarafından kullanılan dillerden biri ile hizmet sağlanabilmesi halinde Yönergeye uyumlu olduğu kanaatindeyiz.

54 Özdin, s. 733; Galeote Muñoz, s. 291.

55 2016 yılından itibaren e-noter olarak da adlandırılan noterler birliği sistemi üzerinde ihtarname, ihbarname, çeviri, tespit işlemleri noter huzuruna gitmeksizin başlatılabilmekte ve tamamlanabilmektedir. Kanaatimizce bu işlemlerin kapsamına görüntülü iletişim yoluyla temsil belgesi verilmesi de eklenebilir. <https://portal.tnb.org.tr/Sayfalar/UzaktanHiz.aspx#:~:text=Vatanda%C5%9Flar%C4%B1m%C4%B1z%20E%2DBa%C5%9Fvuru%20portali%20%C3%BCzerinden,i%C5%9Flem%20belgesi%20elektronik%20olarak%20imzalayabilmektedir>.

Sonuç

Dijitalleşme Yönergesi, limited şirketlerin tamamen çevrimiçi ortamda kurulabilmesini mecburi kılmaktadır. Bu noktada üye devletler söz konusu mevzuata uyum için iç hukuklarında gerekli düzenlemeleri yapmakla mükelleftir. Ülkemiz de AB müktesebatına uyum taahhüdü gereğince ilgili düzenlemeleri iç hukukuna aktarma yükümlülüğüne tabidir. Nitekim 2022 ve 2023 yılları ilerleme raporlarında da ülkemize limited şirketlerin kuruluşunun tamamen çevrimiçi ortamda tamamlanamamasına yönelik eleştiriler yöneltilmiştir.

Yukarıda yaptığımız değerlendirmelerde Ticaret Kanunumuzun limited şirketlerin çevrimiçi kuruluşuna cevaz verdiği, genel hatlarıyla 2019/1151 Direktifine uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmış bulunmaktayız. Bununla birlikte limited şirketlerin kuruluşuna dair birincil ve ikincil mevzuat hükümlerinin uygulamada herhangi bir kuşkuya yer vermeyecek açıklıkta ve çevrimiçi kuruluş alternatifini temin edecek şekilde düzenlenmesinin gerekli olduğu kanaatindeyiz. Mevzuatta yukarıda bahsettiğimiz küçük değişikliklerin yapılması gerekliliğinin yanı sıra uygulamada kuruluş aşamasındaki ödeme işlemlerinin de çevrimiçi ortamda tamamlanması Direktif kapsamında bir zorunluluk teşkil etmektedir. Bu kapsamda gerekli idari ve teknik düzenlemelerin de getirilmesi halinde limited şirket tamamen çevrimiçi ortamda kurulabilmesinin önündeki fiili engel de aşılmış olacağından Dijitalleşme Yönergesine tam manasıyla uyum sağlanmış olacaktır.

Kaynakça

- Akdağ Güney, Necla. Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Ticaret Sicili. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları, 2010.
- De Luca, Nicola. European Company Law. Cambridge: Cambridge University Press, 2021.
- Erbayraktar, Burcu. Güvenli Elektronik İmza. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016.
- Ercan, Tayfun. “6012 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Yer Alan Elektronik İşlemler”. REGESTA. 4/2 (2019): 225-238.
- Galeote Munoz, Maria del Pilar . “Corporate digitalization in the European context: going one step further.” *Advocatus*. (2023): 283-298.
- İleri, Çisel / Selen Akses/Gökhan Kilit/Sema Gençay Çapanoğlu/ Yeliz Şahin/İlge Kıvılcım/Büşra Çatır/Ahmet Ceran/Deniz Servantie/Mehmet Poyrazlı. Açılan Müzakere Fasıllarında Ne Durumdayız?. İstanbul: İktisadi Kalkınma Vakfı, 2016.
- Jakupak, Tina / Zeljka Breges. “Digitalization: Balance and Protection- State of the Art.” *Intereulaweast*, (2020): 195-227.
- Jurić, Dionis / Antonija Zubović. “Online Formation of Limited Liability Companies”. *Economics and Business of the Post COVID-19 World*. (2023): 77 – 91.
- Kaya, Arslan. “Ticaret Sicili ve Sermaye Şirketlerinde Kamuyu Aydınlatma” içinde Türk Hukukunun Avrupa Birliğine Hukuku Özel Hukuk – Acquis Communautaire’in Alınması - Açıklamalar, Değerlendirmeler, Öneriler. Editörler: Arslan Kaya, Baki İlkey Engin, Ali Pahlı, Şehriban İpek Aşıkoğlu, Elif Oğuz Şenesen. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi, 2020.
- Kindler Peter / Lan Lieder. European Corporate Law: Article-by-Article Commentary. Nomos/Hart, 2021.
- Maksimovic Sekulic, Nina. “The Significance of Directive 2019/1151 in the Digitalization of European Union Company Law”. *LAW - Theory and Practice*, (2023): 68-80.
- Mrázová, Žofia / Dominika Cukerová. “How the Digitalisation Has Changed the Slovak Company Law: Implementation of the Directive 2019/1151 (Digitalisation Directive) and What Next?” *EU and Comparative Law Issues and Challenges Series (ECLIC)*. 2023: 334-360.
- Galeote Muñoz, Maria del Pilar . “Corporate Digitalization in The European Context: going one step further.” *Advocatus*. (2023): 283-298.
- Özdin, Funda. “2019/1151 sayılı AB Dijitalleşme Yönergesi ve Alman Hukuku (DİRUG) Uyarınca Online Şirket Kuruluşu, Sicile Online İbraz ve Sicil Kayıtlarının Online İlanı”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*. 80/3 (2022): 721-752.
- Sevim, Kadir. “Kamu Kurumları ve Sivil Toplum Kuruluşlarının Soruna Yaklaşımı”, içinde AB Müktesebatı Uyum Süreci İlerleme Raporlarında Yer Alan 6. Fasıla İlişkin (Şirketler Hukuku) Sonuçların Değerlendirilmesi Çalıştayı Kitabı. Editörler: Şükrü Yıldız, Gülşah Bostancı Bozbayındır, Zehra Badak, Dursun Saat, Betül Bozkır, Emine Göğüş, Hüseyin Yağızhan Kol. İstanbul: İbn Haldun Üniversitesi Yayınları, 2023.
- Şimşek, Merve Melis/Tuğba Özcan/Tamer Ergun/VuralÇelik. “Elektronik İmza Seviyeleri”. *Bilgi Yönetimi*. 2/2 (2019): 136-144.